

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת ויגש תשפ"א | גליון מס' 273

ויש להבין, מדוע הוצרך יוסף לשאלם כזאת, מיד כאשר נגלה אליהם. הלא ביקש כעת לנחמם ולא לצערם.

ועוד, הלא כבר הגידו לו בבואם אליו (לעיל מג, כח), 'שלום לעבדך אבינו עודנו חי'. עוד קשה, מדוע אמר 'העוד אבי חי', בלשון יחיד. היה לו לשאול, 'העוד אבינו חי'. עוד צריך ביאור, איזו תשובה מיוחדת היתה בידם לענות, אשר מעיד עליה הכתוב, 'ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו'.

ויש לבאר, על פי מה שהוכיח האמורא רב חסדא (כתובות כז:), מן המעשה של יוסף ואחיו, כי אדם שנפרד מאחיו בקטנותו, יכול האח הגדול לטעון לקטן: 'איני מכירך. ואם ברצונך לחלוק עמי בנכסי אבינו, עליך להוכיח כי אחי אתה'. ואף שהסברא נותנת, שיש לו להכירו כעת, אחר שכבר הכירו בעבר, טרם צאתו עם אביו (תוספות שם ד"ה שפיר). מכל מקום כבר מצאנו כזאת באחי יוסף, שהוא הכירם והם לא הכירוהו. זאת, אחר שבמכירתו עדיין לא היתה לו חתימת זקן וכעת, השתנה מראהו בשל חתימת זקנו.

והנה בעת שהתגלה יוסף לאחיו, חשש כי הגם שהסברא נותנת שעליהם להכירו (וכדברי התוספות), שמא בכל זאת לא יאמינו לו כי אחיהם הוא, ובצדק, וכמו שלא הכירוהו עד עכשיו, מחמת שהשתנה מראהו.

לכן בתחילה אמר 'איני יוסף', כאומר, והיה מן הראוי שתכירוני כעת. אולם, מיד הסמיך ושאל, 'העוד אבי חי'. והיתה כוונתו לומר להם, האם אבי חי עדיין, כדי שיוכל לבוא ולהכירני, אם מצד טבע האב להכיר את בנו, אם בכח רוח הקודש שבו.

עוד התכוון לרמוז להם, 'העוד אבי חי', כדי שתוכלו לזכור דיוקנו, כמו שהוא נראה בחתימת זקן. כי כך תוכלו להיווכח, שאני דובר אמת אכן בנו אנכי, שכן, זיו איקונין שלי, הלא דומה לשל אבי, (ראה רש"י לעיל לז, ג).

אולם אחי יוסף, במקום להשיב לו, כי אם הם אכן

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (- מפני הבושה).

(בראשית מה, ז ובס"ד)

יש לדקדק, מדוע חזר יוסף על שאלת 'העוד אבי חי', אחרי שכבר שאלם, מיד בבואם אליו בשנית (לעיל מג, כז), 'השלום אביכם הזקן אשר אמרתם העודנו חי'.

ודקדוק נוסף, הנה מלשון הכתוב 'ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו', נראה כי דווקא מחמת ששאלם שאלה זו, לא יכלו לענות. ברם, אילו היה נשאלים שאלה אחרת, לא היו נבהלים מפניו. וצריך לדעת, מה טעמו בשאלה זו, כדי שיתביישו בה ממנו.

ויש לומר, שכל אותם שנים, בהן שהה יוסף במצרים, היה תמה לעצמו, איך יתכן שרוח הקודש, לא גילתה ליעקב היכן הוא. זאת, אחר שהוא לא ידע, כי אחרי שמכרוהו אחיו, התרימו את מי שיגלה זאת, ואף שתפו את הקדוש ברוך הוא עמיהם.

לכן, אחר שהתגלה אל אחיו, שאלם 'העוד אבי חי', האם עדיין מפעמת רוח הקודש בקרבו. ועל דרך מה שנאמר (להלן פסוק כז וברש"י), 'ותחי רוח יעקב - שחזרה לו רוח הקודש'.

ואכן, על שאלה זו, 'לא יכלו אחיו לענות אתו - מפני הבושה'. כי התביישו לספר לו, על החרם אשר החרימו, את מי שיגלה על דבר המכירה.

(זרע שמשון פרשת ויגש, מאמר ב)

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (- מפני הבושה).

(בראשית מה, ז ובס"ד)

הנה שאלת 'העוד אבי חי', נראית לכאורה כתוכחה, כאילו ואמר להם, האם אכן נשאר אבי חי, למרות מכירתו. (- וכפי שאכן פירשה, כמה מן המפרשים).

מכירים בו כעת שאחיהם הוא, לא יכלו לענות לו. כי נבהלו מפניו והתביישו, על אשר עד עתה לא הכירוהו.

בכך נוכל להבין, את דברי המדרש (בראשית רבה צג, י), 'אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה. יוסף קטנן של שבטים, לא יכלו אחיו לענות אותו, כי נבהלו מפניו. לכשיבוא הקדוש ברוך הוא, ויוכיח כל אחד ואחד לפי מעשיו, על אחת כמה וכמה'. והדברים צריכים ביאור, וכי לולא המשל מיוסף ואחיו, לא היינו יודעים, כי אוי לנו מיום הדין והתוכחה. על כורחנו לומר, שהמדרש בא לחדש סברא חדשה, שאינה מובנת מאיליה.

ולדברינו יבואר היטב. כי הלימוד מאחי יוסף, הוא מכך שהתביישו, על שלא הכירוהו בתחילה. על אחת כמה וכמה, תהיה גדולה הבושה לעתי, כאשר יתגלה לפתע, שלא הכירו ישראל כמה עבירות עשו. כי יתגלו לפניהם כל מיני מעשים, אשר בשעת מעשה כלל לא החשיבו אותן לעבירות.

(זרע שמשון פרשת ויגש, מאמר ג)

הלכתא כנהמנו

פניני ישועות

אחרי תקופה, שזכיתי כסייעתא דשמיא ללמוד חזי שבוש את תורתו de רבינו ז"ע וזכיי"א. זכיתי בחסדו יתברך לתקופה de ניסיון, מלפני 'נס'.

בערב שבת, כאזע בין השמיעות, כשעתיים לפני שבת, הובחתי לקום ולנסוע לבית חולים עם כן משפחה שנצקק לטיפול רפואי דחוף בגדר פיקוח נפש. ככה, כשסיר החמין כבר על האש, והבית כשיא ההכנות שבת קודש.

תוך כפי החתנה לנסיעה, כיביתי את הסיר, סידרתי את השעון-שבת, והודעתי לילדים שעלינו לקום ולנסוע לבית-חולים וכבר אעמוד אתם בקשר תוך כדי נסיעה היכן הם יהיו בשבת, כשההורים לא הבית.

חובן, שנחיתה בחדר החמין, לא היתה רכה. השעות שעוברים עם חוכרים ויזעיים. ולתוך בית החולים נכנסנו רק אחרי שבת-קודש פרסה את כנפיה על שבי היקום. מנחה de ערב שבת וקבלת-שבת התפללתי ליד חדר החמין, באיכו פינה צדדית, ברשעים האחרונים de השקיעה. את דברי החוקרה, עוד הספקתי לפני הדלקת נרות, ע"פ הנחיית רב, להכין בתוך שקית אחת, אותה לקחתי בבית השחי כשנכנסנו לחולמקה.

פתאום. ללא כל הכנה מוקדמת. אני חוצא את עצמי מנותק. לבד עם בורא העולם. כאזע שאין מי שיעזר שאני כאן. וזע אם כן, עשיו שבת-קודש. אין דרך לתקור. ואני עם כן המשפחה מתרועע מחצב למצב.

ברכת השבת עמדה לי, שהייתי עם עצמי איפסר לי להתיישב בדעתי. ונזכרתי מהלימוד בפרע ששון. אחרתי ועשיתי בס"ד בימות החול, יאעתי ומצאתי לחי ואיך, להעביר ולפרסם, פנינים מדברי רבינו, לזכות ולרפואת כן המשפחה.

מה אומר ומה אדבר. הישועות שראינו, הקיפנו בגולמס. ההשגחה הפרטית המופלאה לה זכינו, בלטה במלוא הודה ותפארתה.

אשרינו שזכינו, שנתגלה בדורנו סאלות יקרת תורת רבינו. תורה שנותנת ללומדה מהט חדש על עניני הפרשה, מהט תורני, מהט מחקרו ברחבי הש"ס וספרי ההלכה, בתורת הסוד ובדברי מפרשי המקרא, ועוד. תורה שמרווחת אותנו טפח מעל שבי הקרקע החומרית.

ישר כח עצום, לכל העושים והמעשים להפצת תורת רבינו זכותו תשן עלינו ועל כל ישראל, אחן כן יהי רצון.

בחן את עצמך

- מהי הסברה שלכאורה יעקב היה צריך לזבוח לאלקי אברהם?
- א. היות והברכה הראשונה בשמונה עשרה היא מגן אברהם.
- ב. היות והוא היה הראשון שהתקין תפילה.
- ג. היות והקב"ה הבטיח לאברהם שיוציא בניו ממצרים.
- ד. כל התשובות נכונות.

(זרע שמשון פרשת ויגש מאמר ט, מובא בגליון המפוראר)

ילמוד ודאטת סוף לילה' ז' ע'טלומז

שש זכירות:

- מעמד הר סיני
- מעשה עמלק,
- מעשה מרים,
- ציאת מצרים,
- מעשה העגל,
- זכירת שבת

שש מצוות תמידיות:

- אמונה בד',
- יחוד ד',
- שאינ אל אחר,
- אהבת השם,
- יראת השם,
- ולא לתור אחרי הלב והעין.

